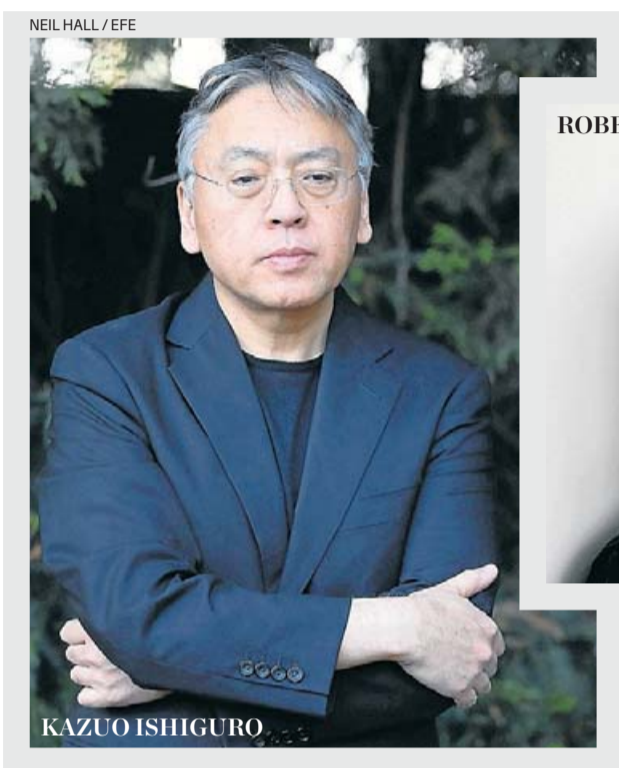

Coses que anem perdent

Les històries que desprenen serenitat i bellesa també serveixen per poder-s'hi arrecerar en èpoques convulses

Una novel·la breu que conté una vida sencera (i plena)

En aquests dies de soroll amplificat, he trobat refugi en una novel·la plàcida, simple, dolça i precisa que et convida a pensar en el sentit o l'absurditat de l'existència, i sobretot en el sentit o l'absurditat de cada existència: *Tota una vida*, de l'austriac Robert Seethaler, publicada per La Campana en català i per Salamandra en castellà. Una novel·la breu que conté la vida sencera d'Andreas Egger, un personatge solitari i treballador que avança contra el temps i que –des de la vall dels Alps on arriba quan té quatre anys i és acollit a contracor per un ramader que el maltracta– tasta l'amor, la guerra, el dolor, la pèrdua, la buidor infinita. Un personatge que, a l'hora de fer balanç, conclou que ha viscut, que ha tingut expectatives i somnis com tothom i que alguns s'han complert mentre d'altres se li han desfet entre les mans. Un personatge que mira enrere i se sent reconciliat amb si mateix, sense haver de lamentar res del que ha fet o ha deixat de fer.

Quan l'Andreas té trenta-tres anys, l'apoderat de l'empresa on treballa li diu una cosa que ell no oblidarà mai més: "Pots comprar les hores d'un home, pots robar-li els dies o fins i tot prendre-li tota la vida. Però a un home ningú no li pot arra-

bassar un instant". I, per sort, al llarg d'una vida hi ha uns quants instants eterns, com aquells en què el protagonista camina al costat de la Marie i tots dos observen les seves ombres a terra, o s'asseuen en una pedra i contempen la vall.

Que si primer un record, que si després tota la memòria

La mort hi surt molt, en aquesta novel·la curta que abasta i abraça una vida llarga (i que té un títol que a mi em remet inevitablement a una altra novel·la: *Tota la vida*, d'Ada Castells). Un company de feina d'Andreas Egger resumeix així l'experiència d'anar vivint, que és a la vegada l'experiència d'anar morint: "Això de morir-se és una porqueria. Amb el temps anem perdent. Amb alguna gent, la cosa va de pressa, amb d'altres tot plegat pot durar, des que neixes vas perdent primer una cosa després una altra: que si primer un dit del peu, que si després un braç; que si primer una dent, que si després la dentadura; que si primer un record, que si després tota la memòria, i ara això i ara allò, fins que ja no queda res. Després llencen el que queda de tu en un forat, l'omplen de terra i llestos!".

I enmig d'un soroll ambiental que eixorda (potser ens convindria una dosi de lectura en silenci), va i

donen el premi Nobel a un autor que admiro moltíssim, Kazuo Ishiguro.

Intentem que no ens destorbi la idea que som mortals

Vaig tenir la sort de conversar amb l'escriptor anglès d'origen japonès el 2005, quan s'acabava de publicar aquí el seu llibre *No em deixis mai*, una de les novel·les més trasbalsadores que s'han escrit. És la història d'uns joves concebuts per ser peces de recanvi (no soc més explícita per no aixafar la guitarra als qui encara no l'han llegit): uns adolescents que estudien en un internat idíl·lic i que descobreixen l'amor, l'amistat i l'art. Però que tenen una data de caducitat a curt termini.

Recupero unes paraules que em va dir Ishiguro dotze anys abans de rebre el Nobel de literatura: "Nosaltres, com els protagonistes de la meua novel·la, tampoc tenim futur, només tenim una esperança de vida més llarga. Coneixem el nostre destí, sabem que ens farem grans i anirem perdent el control de parts del cos, si no ens morim abans, però anem vivint dia a dia sense pensar en això. Sabem que no viurem eternament, som conscients que l'amor o l'amistat no duraran per sempre, però ens creem una immortalitat artificial. Intentem que no ens destorbi la idea que som mortals". ♦♦

Verges

Els veïns motoritzats de la vila de Verges, al Baix Empordà, es van llevar, dimecres passat, i van trobar que uns brètols els havien punxat els pneumàtics dels vehicles. Uns quants comentaries han atribuït la canallada al fet que Lluís Llach és fill d'aquesta vila i una de les persones que, tradicionalment i més encara darrerament, s'han mobilitzat primer contra el franquisme i després a favor de la causa sobiranista a Catalunya. La bretolada hauria estat, doncs, una mena de venjança contra les idees de Llach –respectables, com totes–, traslladades a uns habitants partidaris, possiblement, d'idees molt diverses.

Pensant una mica en la qüestió, se'ns ha acudit que, si els ximplers que van actuar a Verges la nit de dimarts a dimecres s'haguessin informat de quines altres persones notables ha donat aquest poble, haurien sabut que, abans que Llach, aquesta població va donar, per a glòria de la nació, un home extremament catalanista, però també enemic del desordre, de la vilania i, per escriure, del sobiranisme anarquista.

Com que Verges té una tradició republicana i d'esquerres –que no vol dir el mateix que una "esquerra republicana"–, la figura de Cambó no té gaire ascendent en aquell lloc. Un govern municipal de la vila, ara fa pocs anys, va pretendre desmuntar el monòlit que honra Cambó davant la seva casa natal, fins que els seus descendents, alarmats, van posar el crit al cel. Cambó, això és ben cert, no va ser mai ni republicà ni d'esquerres. Més encara: quan va copsar que la Segona República podia agafar un camí molt perillós –que va acabar provocant, per desgràcia, la Guerra Civil–, Cambó es va tornar més monàrquic que mai, va enfrontar-se a Macià i va haver de sentir, des del balcó de casa seva, a Barcelona, el crit tan recordat a les històries de Catalunya: "Visca Macià, mori Cambó". De fet, li van desaparèixer des d'una casa del davant, i la que va ser casa seva encara presenta, en una columna, un impacte de bala que l'hauria pogut matar. Se'n va anar a l'exili el mateix dia que Alfons XIII, i no va tornar quasi mai més a Catalunya.

Però no es pot negar que Cambó va ser sempre catalanista. Això sí: va ser un home de seny, que desitjava per tots els mitjans –i així es llegeix en els seus discursos parlamentaris– que Catalunya trobés un bon comandament dins l'"Espanya gran", tan preuada, entre d'altres, per l'admirat Joan Maragall.

Si els brètols haguessin estudiat història de Catalunya, potser s'haurien fet aquest plantejament. "A Verges va néixer Lluís Llach i la vila és, per tant, emblema de l'independentisme. Però, veiam!, també hi va néixer Cambó, que creia en la unió harmoniosa entre Catalunya i Espanya". I llavors no haurien anat al poble a punxar totes les rodes que van poder. Vergelitants! Estic amb vosaltres i amb el seny. ♦♦

DAVID BORRAT